

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPI LAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 450
Félévre — — 240
Negyedévre — — 130
Egy hónapra — — 45
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 2 lei

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 12 ck
Egy szám — 1 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 42. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Niszán 25. — 1923. április 11. Szerda

Filoszemitizmus?

Érzik, hogy mosakodni kell: sietnek is a
lavorhoz, hogy belemártogassák a kezüket. Azt
is érzik, hogy bűnbakot kell keresni, sietnek
tehát egymást megtenni bűnbaknak. A mos-
kodás és a bűnbakkeresés még nem minden,
ettől egy paraszthajszállal se enyhült az anti-
szemitizmus. De jellemző erre az antiszemitiz-
musra, hogy a politika kilencvenkilenc száza-
lékra szégyeli és letagadja, csak egy százalék
veri hetykén a mellét világos nappal — és
éjjel, ha nagyon sötét van, a zsidók fejét. A
mosakodás is büntudat, a bűnbakkeresés is az.
Kikkel szemben érzik a bűnt a román pártok?
A zsidókkal szemben? Dehogyan. Ennyire nem
vagyunk. Ellenben igenis önmagukkal szemben.
Nagyon jól tudják a liberálisok épügy, mint a
hatalom ellenzői és várományosai, hogy az anti-
szemitizmus köve aligha áll meg a zsidók fejé-
nél, de repül tovább, és mindent leborit, ami
ma még szilárd talapzaton áll. Ezért mossák le
magukról és ezért olvassák az ellenfeleik fejére
a cimboraság vádját.

Kedves naivitás, ahogy a liberális lap
Bratianuék zsidóbarát cselekedeteit felsorolja.
Ezerkilencszáztizenkilencben Bukarest faellátása
körül kedvezményben részesítették a zsidókat.
Alig három év múlva újabb esemény: a hiva-
tap Westfried, Weissenbrunn és Schwarzfeld
zsidók honosítását közli. A következő évben
világgraszoló filoszemitizmus, Bercovici Eli buk-
aresti zsidó bankár egyik hozzátartozójának
esküvőjén öt liberális miniszter jelenik meg.
Íme négy év három kimagasló eseménye, —
milyen lehet a többi esemény, amelyet nem
vált érdemes följegyezni a krónikásnak. Minket
valóban megdöbbent egy kimagasló, mint a
kinemmagasló anekdoták, hogy ösztönlék legyünk,
a kinemmagaslók még inkább, mint a kimagas-
lók. Mert hogy egy milliomos zsidó lakomáján
öt miniszter is megjelent? Majd ha egy zsidó
iskola szerény megnyitását ottlesznek ennyien,
a miniszterek, akkor fognak igazán elérzékeny-
yedni. Eszünkbe jut Heine Henrik szatirikus
megjegyzése, amit a Disraeli-filoszemitáknak
mondott. Körülbelül ezt. „El vagytok ragad-
tatva, hogy egy zsidó miniszter lett Nagy-
britanniában s azt mondjátok, ez a jogegyenlő-
ség diadala. Szép dolog, hogy a világ legoko-
sabb embere, aki uaponta szerez gyarmatokat
Angliának, miniszter lett, noha zsidó. Majd, ha
a legbutább zsidót megteszik miniszternek,
ahogy a legbutább németet és a legbutább
angolt megteszik, akkor elhiszem, hogy győzött
az emancipáció.” A liberális dicsekvés, még a
Disraeli-hasonlatot sem közelíti meg. Hol tart
még a mai román liberálizmus a száz év előtti
angoltól.

De rétre a szatirával, őszintén szólva
örülünk, hogy az elmúlt négy esztendő ki-
magasló zsidóeseményei ilyenek voltak. Sok-
kal örvedetesebbek, mint az elmúlt fél év
zsidóeseményei. Ha erről a félelvről akarna
krónikát csinálni a liberális újság, nagyon gaz-
dag anyaga volna: mit nem csinált a kor-
mány. Valóban erről kellene már beszélnie a
fennlevőknek és a feltörekvőknek egyaránt:
ki mit mulaszt el, ha cselekedni kell. Mert
kellene már cselekednie is, ne csak mindig
mosakodni, vádaskodni, másrahárítani, mellett
dóugotni és nyelvet öltögetni. Kellene már a
mábol és a közvetlen holnapból előistálni a
filoszemitizmust s nem mindig a naiv, csendes,
gyermeteg kedélyt tegnaptól. Mert a mai
mához képest a háború után évek kedves és
gyermeteg évek telve a pipazo boukouma
anekdotáival.

Lloyd George Franciaországot okolja a népszövetség kudarcaiért

A volt angol miniszterelnök súlyos kritikája a világsajtóban

(Bécs, április 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vi-
lághelyzetéről írott cikkeinek során David Lloyd
George ezen a héten a népszövetség kérdését vitatja
meg a föld hatvan legnagyobb lapjában. Cikkének
címe: „A népszövetség. Mi az oka fogyatkozásainak
és mik a fejlődési lehetőségei.” Az április elején kelt
nagyserű írás, amelyet alapossága és mélyen járó
logikája kitűnő tanulmánya predesztinál, többek közt
a következő:

Eredményt jelent-e a népszövetség? Olyan
kérdés ez, amelyre lehetetlen megtevelni anélkül,
hogy ne hívjuk ki az egyik vagy a másik párt
táborát. Ha arra a tevékenységre hivatkozunk,
amelyet már ma javára írhatunk, akkor az ellenzék
azzal felel, hogy a sikert letagadja, vagy kisebbiti
és szemrehányást tesz nekünk, hogy vakon csalóka
ábrándot kergetünk. Ha pedig az ember a népszö-
vetség fogyatékoságaival hozakodik elő, akkor a
hívei heveskednek és kész a vád, hogy aki a nép-
szövetséget bírálja, az titkos ellenség. Véleményem
szerint egyáltalán nem időszerű, hogy a kérdést
már most felvessük, hiszen mindössze három éve,
hogy a népszövetség megalakult és három esztendő-
tulságosan kis idő ahhoz, hogy egy ilyen hallatlanul
jelentős, bonyolult és amellet oly kényes és
érzékeny emberi gépezetet létrehozson s így beszélni
se lehet még róla, hogy a dolog értékes, vagy ér-
tektelen. Mindmostani arra is volt idő, hogy meg-
állapítsuk és rendszerezük mindazokat a megszá-
mlálatlan idegeket, amelyek a népszövetséget át-meg-
áthálózzák. Még most se lehet egy genfi tárgya-
lásnál olyan megmozdulást tenni, amely valamely
rejtett ideget meg ne bolygasson.

A népszövetség mindazáltal épp elég ideje
fennáll már ahhoz, hogy nyilvánvalóvá váljék, mi
az ereje és mik a gyengéi, milyen hatalmi lehetősé-
gei vannak és milyen képességei és milyen ves-
zedelmek lehetőségét rejtj magában. Vannak ered-
ményei, amelyekre alapított bizázt büszkék lehetnek.

Ausztria újraéledése,

holott ez az ország a gazdasági, pénzügyi és poli-
tikai nyomor árjában már-már alámertülni látszott,
figyelemreméltó sikere a mesterséges lélegzésnek.
Ugyancsak nagy eredmény, amely elkönnyülésre
mélto, a keleteurópai tízfusz ellen indított győ-
zelmes harc és megakadályozása annak, hogy a
ragály nyugatra átharapódzon. A népszövetség
nagyserű akciója nélkül ez a félelmetes betegség
meg vadabul tombolt volna Oroszországban, át-
tört volna Középeurópába és emberek milliói, aki-
ket az éhezés és a nélkülözés amugy is nagyon
elgyöngített, könnyen áldozatul eshettek volna a
járványnak. Ugyancsak szép eredményeket ért el a
szövetség munkügyi csoportja, amely buzgón és
energiával és fáradhatatlan tevékenységgel dolgo-
zott a munkareltételek javulásán és kiegyenlítésén.
A legteljesebb elismerés illeti a népszövetséget
azért a tevékenységért is, amellyel a keleteurópai
éhínséget leküzdötte és a menekülteket, akik a
diadalmas orosz bolszevizmus és a még rosszabb
török barbarizmus elől mentették el magukat, tá-
mogatta.

De ezek az emberbaráti feladatok bármily
nagyra értékeljük őket, nem a voltaképeni cél,
amelyért a népszövetség megalakult. A főcél olyan
törvényszék létesítése volt, amely az által, hogy
az államok kötelezve volnának viszályaikat az ő
döntésére előterjeszteni,

elhárítaná az eljövendő háborukat.

A népszövetség sikere, vagy sikertelensége tehát
csakis ennek a kérdésnek szemszögéből íté-
lhető meg.

De hogyan állunk ebben az irányban? Sike-
rult valóban elhárítani egy veszélyes vitát Svédor-
szág és Finnország között az Aaland-szigetek dol-

gában. Ez olyan teljesítmény volt, amely a nép-
szövetség rendeltetésének vonalában feküdt s a
módszerek is, amelyeket ennél a kérdésnél alkal-
mazta, pártatlan bizalmat keltettek mindenütt.
Sajnos, egyéb döntéseiről nem lehet ugyanezt mon-
dani. Itélkezését a sziléziai ügyben végrehajtották
ugyan, de nehezen állítható, hogy mindkét részről
igazságosnak fogadták volna el. És ennek oka az
a mód, ahogyan ezuttal a döntés létrejött. Ahe-
lyett, hogy ez a legfelsőbb törvényszék úgy járt
volna el, ahogy az Aaland-szigetek esetében, poli-
tikai motívumokat kevert a dologba s ez gyanu-
kodásra adott alkalmat. Az a sajnálatos benyomás
kerekedett felül, hogy az itélkezők befolyásolva
voltak. Már a törvényszék választásánál az intrika
gyanuja merült föl. Az Aaland-kérdésben egyetlen
nagy hatalom se volt külön érdekelve, hogy az
eredményt befolyásolja, de a sziléziai kérdésben a
népszövetségnek két igen befolyásos tagja,
Franciaország és Lengyelország szenvedélyes hevé-
vel fáradozott azon, hogy a döntés Németor-
szágra nézve kedvezőtlen legyen. A másik félnek
nem voltak barátai, azonkívül, hogy nem is volt
tagja a népszövetségnek. Anglia valóban becsületes
játékot akart, de nem lépett fel elég erőlyesen a
német igényekért, holott Lengyelországnak hatal-
mas zászlója volt, az az állam, amelynek létérdeke,
hogy a lengyelek mellé álljon. Ilyen körülmények
között a népszövetségnek a legnagyobb gonddal
kellett volna ügyelnie arra, hogy részrehajlás gya-
nutjának még az árnyékát is eloszlassa. Ha első-
rangú jogászokat vont volna be a tárgyalásokba,
kik a szervezeten kívül állnak, hogy a kérdést,
ahogy ez az Aaland ügyben történt, megvizsgálják,
minden rendben történt volna. De gondosan ügyel-
tek arra, hogy az egész ügy a népszövetség kezé-
ben maradjon, ez okozta aztán a kételyt, amely
a döntést nemcsak Németországban, de Németországon
kívül is fogadta.

Ez a döntés és a mód, ahogy a népszövet-
ség a Vilna-kérdést a lengyelek javára elintézte,
csak arra szolgált, hogy megerősítse azt az Orosz-
országban uralkodó felfogást, hogy

a népszövetséget Franciaország és Len- gyelország diktálja.

Akkor is, ha a sziléziai döntés helyes lett volna,
hosszu ideig fog tartani, egész sereg pártatlan ité-
letre van szükség, amíg Németországban és Orosz-
országban a népszövetség felé helyreáll a bizalom.
Mindenesetre nagyon bántó, hogy olyan országok,
amelyek területre Európa nagyobb felét alkotják,
ilyen érzéseket támasztanak egy szerv ellen, amely
munkája eredményessége szempontjából arra van
utalva, hogy minden nép megbizson benne, hiszen
jöhét nap, amikor valamennyi népek egytt kell
dolgoznia a törvényhozó fórumon, akkor is, ha egy-
és más döntés felfogásuk ellenére van is és érde-
keiknek meg nem felel. A vilnai kérdés kudarc,
az örmény probléma eredménytelensége, a gyanu,
amely a sziléziai döntésre keletkezett, a félelem,
hogy a mindent megzavaró jóvátételi kérdés Európa
békéjét fogja megzavarni, a hiábavaló üres tárgya-
lások és bizottsági ülések, amelyek a leszer-
elési kérdésben soha semmit nem csináltak, hiszen
mindenki tudja, hogy e tárgyalások következtében
egyetlen repülőgép-csapatot vagy egyetlen századot
le nem szereltek, mindezek a csalódások egyetlen
okból fakadnak.

Mi ez az ok?

A népszövetség nagy gyöngéje kétségtelenül
onnan van, hogy a világ nagyhatalmainak csak a
felét reprezentálja. Mindaddig, amíg a többiek
nem vesznek részt a munkában, ugyanazzal a
joggal lehet a szentszövetséget népszövetségnek

1923 április 10

ASÁG

Elismert
bb minőségű
táta tápsör a

RIA

1486

Textil, kötött és
vidáruháza
Cluj, str. Regina
Maria 12. 1466

Viszonteladók-
nak árkedvez-
mény

יש
יש
יש

szült mindennemű

és virsli

essen szűrt o o

Arjgyzék és
הכשר
kivánatra
ingyen

R.-T.

ca 8. 1455

és szó-
át vállalja

Memoran-
3. (Unió-utca)
szám 12-12

nk - kocsik

ABY

engyék,
a áruk!

ári áruk!

Lloyd 1208

Vidékre
mek-kocsí-
zék díjtalanul

nevezni. A szentszövetségnek is nyilvánvaló célja volt, hogy a háboru ismétlődését megelőzze, mert a háboru akkor már évek óta pusztította Európát. A szentszövetségnek is szilárd alapelve volt, hogy általános biztosítékot szerezzenek az újonnan meghuzott határok felépítésére. De csak néhány hatalom volt önző szándékokkal, önző ambíciókkal néhány hatalom, aki ezt a politikát diktálta, Európát terrorizálta és ezt az állapotot elnevezte „békének”. Tény, nincsenek történelmi párhuzamok, amelyek tökéletesen találjanak, de mindabban, amelyet ma élünk át, sok találhatók, amely hasonlatosságot mutat a ma és az akkor között.

A valóságos népszövetségnek az egész civilizált világot képviselnie kell. Szükség van erre, ha azt akarjuk, hogy egyensulya és tekintélye legyen. Már eredetileg is ez volt a feltevés. De ha felvetjük a kérdést, miért nem érvényesült ez az eredeti felfogás, akkor keserű és céltalan vitatkozást kezdünk.

Fejtegetéseinek további részében Lloyd George azt mondja: Mindaddig, amíg Franciaország ragaszkodik mai magatartásához, a népszövetség alkalmatlan betölteni föfeladatát, azt, hogy a béke helyreálljon és megmaradjon.

Faluról-falura

Petrozsény

— Tövisen ki fogsz szállni, — mondotta a Buldogarcu, — és Alba-Julia felé folytatod az utadat. Van ott egy bárókisasszony, hallom hogy szép, meglátogatod azt is. — Jó, erős fogai úgy villantak ki, mint amikor fajbuldoggnak mosolyra húzódik a szája — és a térképen rámutatott Alba-Julára.

— Jó, — mondottam én, — Tövisen ki fogok szállni és Alba-Julia... bárókisasszony... de amikor már bent ültem a kupéban, úgy halkan elgondolkodtam: mégis csak furcsa ez. Hogy én idegeneket látogatok napról-napra, rájuk mosolygok, rám mosolyognak és holnap talán már nem is ismerem őket, de holnapután biztosan meghalok és nem vihetem magammal emléktüket, arcukat, mosolyukat, kézsókat, amit adtam, nagy indulatok, amik kirobbantak belőlem férfiakkal való viaskodásban és drága asszonyszemek simogatását, ami mindig olyan jól esett, mint amikor finom bársony fölött tapintanak el az ujjak, halkan és sötét szobában. De, — mondottam, — jól van ez így, Alba-Julia, és még néhány mosoly és még néhány kirobbanás, aztán elpihenünk és feledkezünk meg a végső számadásról, amit egymásnak fogadtunk, én és barátom az Isten.

— Meg akar szólni, meg akar szólni, — zakatoltak a kerekék és lassan valami nehézárom úgy nyomott el, mint egy fekete ólomkoporsó, amikor fedele élő testre borul. Én a a szájamat se tudtam mozgatni, mert azt is nyomta a nagy teher és csak gondolatban mondottam: Uramisten, te tudod, hogy a Buldogarcu mondta így, és énnekem Tövisen ki kell szállnom. — Halk, lüktető szavakat hallottam, de nem hozzám szólottak, hanem mintha az ólomkoporsóhoz, aki fölém borult: ne ereszd szabadon, ne ereszd szabadon. Ez az ut Brassóba vezet, ne szökhessen előlem és adjon számot. Mert ha Petrozsényre nagyon is győzködött fölöttem, én Brassóban is tartogatok számára szépet és rutat, sziveket, akik első és nagy zsebeket, akik utolsó és úgy tele vannak pénzzel, hogy a népük jalkiáltása már nem tud beléjük férközni. De adjon számot becsülettel Petrozsényről is és Brassóról is, aztán majd meglátjuk, ki volt a gonosz éne, vagy ok. És az ólomkoporsó nem engedett, tehetetlenül feküdtem, erőlködtem, mert hallottam, amikor a kalauz Tövist kiáltotta és énnekem ott ki kellett volna szállnom. De nem tudtam mozdulni, mert az ólmos álom rámnehezdedt és amikor egy rettenetes erőfeszítéssel mégis fölráztam magam, a kerekék meglegedett duruzsolással zakatoltak; már messze voltunk Tövistől. Hát jó, — mondottam, — Isten veled Alba-Julia és bárókisasszony, — a vonat most már Brassóba visz. És mert az én barátom, az Isten, nagyon is le akar birkózni engem, hát adjunk számot mindenről, Petrozsényről is és Brassóról is. Aztán majd meglátjuk.

A hátszegi Direktor velem jött, mert úgy akart átadni engem a petrozsényieknek, mint a jóhur követét szokták, egyik kézről a másikba.

— Milyen zsidók laknak Petrozsényben? — kérdeztem tőle, hogy legalább előre is tudjak felőlük valamit.

— Gazdagok, — mondotta a Direktor.

— Én a szívet kérdeztem, mondottam én, — mert egyébként úgy kérdeztem volna, milyen módusok. A Direktor kicsinylően legyintett kezével. — Tudja, — mondotta válaszul

— néha a jóisten is olyan, mint a földmives paraszt. Disznókba veri a pénzt.

— Nem, — mondottam én — és így érkezünk meg Petrozsénybe.

Sohase láttam, sohase hallottam felőle, de azért odaszálltunk hozzá. Tudtam róla, hogy cionista és a szállóival is kevesebb a költség. Nagytakarítás volt, peszachra festették az egész lakást, de azért örömmel látott. Este aztán, hogy a vacsoránál ültünk, ő is, meg az asszonya, meg a Direktor, meg én, azt mondtam neki: holnap nagygyűlés lesz, de nekem már most kell a példaadó tett. Az első tizezer lei, sebek bekötözésére.

— Én csak ötezerre gondoltam, — mondotta a házigazdám — de ha kell, hát így is jó. És odairta elsőnek a nevét: Bitterszky Jenő, 10.000 lei. Csak így halkan, rövid szavak után és vacsora közben. Aztán arról beszélt, hogy rövidesen átteszi asztalosüzemét Palesztinába és megígérte, hogy engem is magával visz. Komoly ígéret, kezet adtunk egymásnak rá és azóta mindig csak rohanni szeretnék. Érzem, hogy nem szabad sokáig tartani, nagyon megutáltam már mindent ami Európa, nagyon sokat hallottam már a haifai levegő narancsvirágillatáról, öröklött vágyak és halott ösök keze nagyon is szívós erővel húznak Keletre, haza, kipihenni Európát. Jó házigazdám Bitterszky Jenő, ugye hogy hamarosan meglesz?

A másik meg, a Schafhirt Lipót, amikor meglátott, csak annyit mondott, hogy: ötödik bé! Egymásra ismertünk, együtt jártunk iskolába Pesten a Barcsaiba és az ötödik bében kerültünk össze.

— Nálam rendben van testvér, — mondotta Schafhirt Lipót, mert ő is cionista és a petrozsényi helyicsoport alelnöke, — és átadta a második tizezret. — De bátyám, a hitközség elnöke és anticionista. Pedig csak ő tudna igazán tenni valamit.

— Hát menjünk csak ahhoz az anticionistához, mondottam régi osztálytársamnak és amikor ott voltam nála, így szóltam hozzá: Uram, úgy hallom, hogy ön anticionista. De most erről van szó: akar-e segíteni a zsidóság ügyében? A hitközségi elnök méltatlankodva szakított félbe. — Ezt a kérdést — mondotta — sértésnek is vehetném. Vagy talán önök cionisták azt hiszik, hogy a becsületes zsidó érzés kizáróan az önök privilégiuma?! — És attól kezdve, két napon keresztül, szakadatlanul hureolt engem Petrozsény utcáin, hegynek fel, hegyről le, ajtóról-ajtóra és zsidóktól zsidókhoz. Az anticionista hitközségi elnök egymaga harmincezer leinél többet szedett össze a restaurációra. Öccse, az én régi osztálytársam, alighanem nagy szemeket meresztetett. Mert néhány nap múltán hivatalos levelet kapott, melyben a kolozsvári központ utasítja őt, mint a petrozsényi szervezet alelnökét, hogy bátyjának, az anticionistának, adja át szóban is a Nemzeti Szövetség köszönetét. Szerettem volna ott lenni ezen a találkozáson, amikor a cionista és a zsidó nemzeti munka nevében köszönti az anticionista bátyját.

Egy kereskedő, nem gazdag ember, ötezer leit adott és bocsánatot kért, amért nem adhat többet, holott úgy szeretné. Egy milliomos zsidó kétszázötven leit ajánlott föl és

csodálkozott rajta, amikor undorral visszautasítottam. Egy kicsi bórőszalkalmazott, havi négyezer lei fizetése van, ezer leit adott. De az anticionista elnök azt mondotta, hogy még a banya mellett is lakik egy zsidó. Jó félóraig gyurtuk a bokáig érő sarat, gázoltunk át hidatlan pocolyákon, míg végre kiértünk. Vendég-lős. Most már készül ki Palesztinába. Mult esztendőben a hatóság kényszerítette, hogy fából épült vendéglője helyére kőházat emeljen. Pénzt vett kölcsön és felépítette az új házat, hatalmas vendéglői teremmel, táncteremmel, mozigéppel, dilettánsoknak való szinpaddal, úgy ahogyan ez egy bányavároshoz illik. Amint pedig minden szépen elkészült, a hatóság megvonta tőle az italmérsi engedélyt. Most aztán ottan áll, kölcsönpenzen épült új házával, üres vendéglőjével, táncteremével és mozigéppel, — félig tönkretéve, a hatóság akaratából és szeretne Palesztinába menni.

— Hát ez így is lehet? — kérdeztem én megütözve. A zsidó elfásult hangon válaszolt:

— Nem csak én vagyok így uram. Többen vagyunk. Egyikünk már kint is van Palesztinában. Attól is megvonták az italmérsi engedélyt, — csak azért, hogy másnak adják oda.

— De hát nincsen itten ügyvéd, ujságíró, sajtó, nyilvánosság? — kérdeztem fölháborodva.

— Ugyan kérem! — mondotta a zsidó vendéglős és szája keserűre torzult. — Talán a magyar lapok? Vagy a román ujságok...?

Elhallgatott — és én is hallgattam. Ugyhiszem ebben a pillanatban mind a hárman egy dologra gondoltunk, az anticionista elnök, a tönkretett zsidó vendéglős és én a cionista agitátor: kéne bizony, nagyon is elkéne már, a naggyá, erőssé, keményszavuvá restaurált Uj Kelet. — De Petrozsény zsidósága hatvan ezer leit adott és holnap szólunk majd Brassórol.

Giszkalay János

Aki sékelt fizet, jelét adja annak, hogy nemzeti otthont akar Palesztinában a zsidóságnak. Aki a sékelfizetést megtagadja, a zsidó nemzeti otthont vitatja el.

Mégsehol és soha

nem voltak kaphatók
készen olyan kitanó

öltönyök,
felöltők,

fiuruhák,

mint most

KATZ és MENDEL

cégnél Cluj, Főter 10. szám.

Szövetek nagy választékban.



Mégis csak
a Szilágyi-Likörök
a legjobbakkal!

Lloyd 1556
1526

Sport kötött- szövött Áruház

aradi kötő és kötött-szövőgyár lerakata

Kötött kabátok, svetterek,

kötött ruhák, harisnya és

keziyü eredeti gyári árban

o o o kapható o o o

CLUJ, Wesselényi-utca 16. sz.

Glasner Móse Palesztinába költözik

Beszélgetés az ősz főrabbiával

(Az Uj Kelet tudósítójától.) Harcos öreg mestertünk, galambösen is fiatalos akarású Rabbi Glasner Móse, vigasságos, nagy utra készülődik. Hatvanhét esztendő küzdelmeit és vívódó reményéseit váltja valóságba ezekben a tavaszos niszán-napokban, elindul a megálmódott, százszorosított Jisráel-országba, hogy az ősök földjén folytassa dolgos életét. Ő azt mondja, belefáradt már a harcba, pihenni megy, csak az öregség Istentől engedett napjait akarja még szép csöndben elfogyasztani a drága tájakon, de mi tudjuk, Glasner Móse nem pihenni megy, az ő lobogó szeretete a feltámadás lázában vergődő nép iránt, az ő ifjui energiája nem apadt még el, feltör a mélyből és érvényesülést, munkaterületet követel majd az új lehetőségek között, az új, az otthoni miljöben.

Ahogy így ülök előtte s a nagy talmudfoliások közül rámosolyog derűs fehér arca, felém magasodik negyvennégy esztendő roppant súlya. Ennyi ideig volt Glasner Móse a kolozsvári zsidók főpapja és e város határain túlre, az erdélyi zsidóság egyik legnagyobb szellemi vezére. Küzdelmes, birkózó, termékeny negyvennégy esztendő. Utja a megnemalkuvók, az egyéniségek útja. Körülötte meg nem állt a harc, távolról és közről támadtak ellene, nyíltan kidobták igazságai ellen s ő keményen, férfimód állotta a harcot, kapott és osztott csapásokat. A zsidóságért harcolt, a tradíciók humuszából kilombozó egészséges, új zsidó gondolatért. Az igazságot póre egyszerűségben dobta ki magából s ezt sokan nem bírták elviselni. Kartársai, a rabbik meg kellett hajoljanak óriási tudása és jámborsága előtt, de igazságaitól, merész gondolataitól megrettentek és trontot csináltak ellene. Pedig amit Glasner Móse hirdetett, az ősi tradíciók hamisítatlan átérzése volt, a zsidó népi gondolat világos felismerése és harc a galut elkorcsosító, elkendőző, megkövült formákba merevítő tendenciája ellen, de a kor, amelyben küzdelmeinek nagyobbik fele lezajlott, az elhanyaglás, a magatemetés korszaka volt a zsidóságban. Herzl nagy riadójának csak fáradt hulláma érkezett ide és Glasner Móse volt az, aki e hullámot felfogta és szent hevülettel új erőt adott neki. Vallási és nemzeti eszméivel ugyszólván a mai napig egyedül állott rabbiktársai között, de annál döntőbb és mélyebb hatást gyakorolt az erdélyi zsidóság tömegeire.

Népi felelőtlenségünk nagy előharcosa volt s az ő ideje érkezett el, amikor 1918 novemberében kibontották Erdélyben a nemzeti szervezkedés zászlaját. Ő lett az eszme zászlóhordozója, vezére és dolgozó közembere. Templomi szószeiken, népgyűléseken, fórumon és a családi élet talai között ébresztette a lelkeket és hirdette a zsidó álmok tettéválását. Mi mindannyian, kik rátaláltunk a zsidó népiség útjára, az ő tanítványai vagyunk. Az erdélyi nemzeti zsidóság vezérének és mesterének tisztelti benne. De amilyen mértékben növekedett híveinek tábora, olyan mértékben szaporodtak ellenfelei is. Az ősz Glasner Móse csalódottnak érzi magát. Elbusulással látja, hogy biába volt a szent elragadtatás, a fáradságot nem ismerő igazsághirdetés, az erdélyi zsidóság még mindig pártokra szakadozva s a nép nagy része még mindig nem ismerte fel létének nagy problémáit. A mindig világosanlátó Glasner Móse ez egyszer tévedett. Nem volt hasztalan a nagy magvetés, az eszme mély, kitéphetetlen gyökereket eresztett az erdélyi zsidóságba s ha itt-ott még küzdök az életnek szánt csira a földet borító konok kéreggel, Glasner Móse még meg fogja látni onnan, a boldog földről, mint szökken magas, terebélyes fába az elvetett mag: az egységes akaratu, egységes ideálokkal telített erdélyi zsidóság.

Fájdalmas elárvulásunk nekünk, erdélyi zsidóknak, Glasner Móse eltávozására, de biztat a tudat, hogy Erec Jisráelben is érettünk, nekünk fog dolgozni. Az ősz főrabbit vigasságos nagy útjára az erdélyi nemzeti zsidóság szeretete és hálája kíséri.

Nincsenek ambícióim

Ülök előtte és kérdezem, mik a terveim, mit kezd majd az ősz hazában. Mosolyogva felel — Nincsenek terveim, csak a szívem hangjának engedelmeskedem, amikor elköltözem szent országunkba. Elatravé öreg napjaimat akarom ott békességben eltöltani. Nekem már nincsenek se-

mélyi ambícióim és nincs is szükségem új elhelyezkedésre. Néhány befejezetlen irodalmi munkám van, vallási tanulmányok, rezponzum-gyűjtemények, ezeket akarom kiadásra elkészíteni. Azt természetesen mondanom sem kell, ha az országnak szüksége lesz rám, ha hivni fog a kötelesség, fogyatékos erőmet ismét ügyünk szolgálatába fogom állítani.

— Nem sajnálja itthagyni főrabbi ur ezt a várost, ahol oly hosszú ideig élt és dolgozott?

A fejét rázza.

— Nem sajnálom, örömmel megyek el. Vannak emberek, akik azért mennek el egy városból, mert nem érzik ott jól magukat és vannak, akik azért mennek el, mert máshová vágyik a szívük. Engem mindkét ok elhív innen. Vágyom Erec Jisráelbe, ifjú álmaim országába és elvágom innen, mert megelégettem a viszálkodást, amely az erdélyi zsidóságot, mint veszélyes kór marcangolja. Nem veszik észre a konkolyhintők, hogy ezek a felekezeti harcok nemcsak az egyetemes zsidóságnak ártanak, de megsebzik az ortodox zsidóságot is. Nem bírom elviselni tovább a „trenungsortodoxiának“ ezt a légkörét. Én minden szakadást ma szerencsétlenségnek tartok, paptársaim pedig ugy ragaszkodnak hozzá, mintha isteni parancs volna.

A szakadás átka

— Alighogy férfivá értem, felismertem a szakadás politikájának szerencsétlen eredményeit. Felépítették a kétfelekezeti hamis teóriáját, ami őket vert a zsidó és zsidó közé. A szakadást tulajdonképpen az asszimiláció idézte elő, de ez ellen nem így kellett volna védekezni. Az emancipáció első mámor után csakhamar rájött mindenki, hogy a zsidókérdés ezzel koránt sincs megoldva és halványan derengeni kezdett, hogy a mi problémánk gyökere a népiségünkben van. Nihelyt ez a felismerés általánossá vált, mihelyt nem állott felettünk az asszimiláció veszedelme, megszűnt az alapja a szakadásnak is. Nem ismerem kétféle zsidót, csak vannak vallásos és kevésbé vallásos zsidók. Ezért a felfogásomért harcoltak ellenem paptársaim s bár tudom, hogy közülük igen sokan osztják a felfogásomat, nyíltan nem merik megmondani, mert félnek a többség ítéletétől. Ott künn Erec Jisráelben, bár szintén vannak szakadások, de a többség hozzám hasonló. És ami a legfontosabb: ott künn független leszek.

Kis házacskát, vidéken...

— Hol fog letelepedni főrabbi ur?

— Még nem tudom. Ez az anyagi lehetőségtől függ. Szeretnék a fővárosunkban letelepedni, de hallom ott nagyon drágák a házak. Így hát valószínűbb, hogy vidéken fogok valahol kis házacskát venni magamnak. Most feleségemmel és Simon fiammal utazom ki, de azt akarom, hogy lassanként az összes gyermekeim és unokáim átköltözzenek Palesztinába. Én nem látok más jövőt a zsidóknak, csak Palesztinát.

— Nem fél az araboktól? — kérdeztem.

Elgondolkodva felel. — Számításba vettem ezt is. Tudom, hogy ma még többségben vannak az országban az ellenséges érzületű arabok, de az az érzés, hogy a saját országunkban fogok lakni, megnyugtató és bizakodóvá tesz. Ott erős és öntudatos zsidó férfiak vannak s ha szenvedünk, tudjuk, miért szenvedünk.

A főrabbi ezután arra kért, írjam meg, hogy szívesen rendelkezésére áll minden erdélyi zsidóknak. Akármilyen kérdésben készséggel fog felvilágosítást adni és támogatni fog mindenkit a Palesztinába való áttelepülésben. Április 30-án indul Bécsen, Trieszten át. Bucsuzás előtt még ezeket mondotta:

Töremszetek egységét!

— Szeretném, ha az erdélyi zsidóság megtalálná végre az egyedül célhoz vezető utat, az egységes szervezkedést. Szervezetet, amely itt megvéd a támadások ellen és komoly elhatározással nyújt segítséget Palesztina-telepítéséhez. Ezen az egységes szervezeten belül minden párt és minden felelés a legnagyobb szabadsággal éljen külön eszményének. Aki ezt megakadályozza, nemcsak népének ellensége, de megsérti Töránk szellemét is.

— Az ifjuságnak pedig azt üzenem, legyen zsidó, egész zsidó az ősi hagyományok szellemében. Legyen ajkukon ismét élő a héber nyelv, hogy megérthessék prófétáink és szent könyveink tanításait.

Tanulják meg ezekből a könyvekből, hogy a munka volt a zsidó nép koronája s ismét azzá kell válnia, ha azt akarják, hogy feltámadjon a zsidó nagyság. Készüljenek fel hittel és szorgalommal a nagy hivatásra, amely a mai zsidó ifjuságra vár: Erec Jisráel igazi meghódítására.

Az alkonyi nap beragyogta az ősz pásztor hófehér fejét. Az utolsó szavak úgy szálltak felém, mint egy régi próféta üzenete. m. e.

A bajor zsidók tiltakozása az antiszemitizmus ellen

(München, április 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bajorországi zsidók hitközségek szövetsége tegnap megjelent a miniszterelnöknel és jelentést tett a zsidók ottani helyzetéről. A küldöttség előadója rámutatott arra a terrorisztikus propagandára, amelyet féltelenségében a hatóság ezideig nem akadályozott meg. A zsidók ellen büntetlenül lehet gyűléseken és a sajtóban lázítani. A Ruhr-megszállást az antiszemiták a zsidók ellen aknázzák ki és uton-utfélen híresztelik, hogy a franciákat zsidók hívták az országba. A szövetség memorandumot nyújtott be a miniszterelnöknek, amelyben a következőket mondja:

A Bajorországban élő zsidó nép — elsősorban az ország fővárosában élő zsidóság — a hatóságoktól törvényben biztosított jogvédelmet követel. A nemzeti szocialisták és a német néppártiak plakátokon, gyűléseken és sajtójukban állandóan sértegetik és rágalmaznak, tenyegetik a zsidóságot, becületében gázolnak, létérdeküket veszélyeztetik. Olyan időben történik ez, amikor az egységre kellene törekednie minden hazáját szerető német állampolgárnak. A nemzeti szocialista párt nyílt gyűlésén legutóbb a hivatalos jegyzőkönyv szerint az egyik szónok ezeket mondotta:

„A nemzeti szocialista mozgalom készül a leszámolás napjára. A megtorlás kemény lesz, mert a nemzet megsértését nem lehet tovább tűrni. Ha a kormány nem akar velünk e kérdésben együttműködni, akkor elsőpörjük, mert vége türelmünknek. Elég volt a beszédből, jönnie kell a cselekedeteknek.“

Egy másik szónok ezeket mondotta: „Könnyen meg lehet oldani a zsidókérdést és a Ruhr-ügyet. A zsidókat huszonnégy órán belül egy táborba kell terelni. Aki a zsidók közül a kijelölt órában nem jelentkezik, egyszerűen föbe kell löni. Ha a társaság együtt van, akkor szikratávíró uton értesítjük az antant hatalmakat, hogy ha a franciák a legközelebbi időn belül nem vonulnak vissza a Rajna mögé, kénytelenek leszünk az ötvanezer zsidóból álló tüzésosportot egy magasabb hatalomnak átutalni. Meglátjuk, vajjon egy pillanatig is aggodítk-e majd a nemzetközi töke és nem parancsol-e majd rá a megszállókra, hogy haladéktalanul vonják vissza csapataikat.“

A zsidó nép — mondja tovább az emlékirat — nem hajlandó továbbra is eltűrni ezeket a sértegetéseket, amelyek végső következtetéseikben a személyes szabadság megsértésére s erőszakoskodásokra vezetnek. A memorandumot többek között dr. Neumayer, a semmitőszék egyik bírja és több más bajorországi zsidó előkelőség írta alá. A miniszterelnök jóindulattal tárgyalta a zsidóság sérelmeit és megígérte, hogy azok orvoslása iránt haladéktalanul intézkedni fog.

A peszachi ünnep epilógusa.

Nagyváradról jelentik: Súlyos incidens keletkezett Nagyváradon Fuchs Benjámín főrabbi és Zimmetbaum Pinkász alrabbi között, amelyet régtől húzódo viszálkodás előzött meg. A vizsály akkor jutott nyílt kitéréshez, amikor Zimmetbaum a széderhez használatos semire-pászkat, mivel géppel sütötték, közvetlen az ünnep beállta előtt aszerolta. Az incidens ügyében a Kereskedelmi Csarnokba népgyűlést hívtak össze. Körülbelül ötszáz főnyi közönség jelent meg. Silberstein Ármin nyitotta meg a közgyűlést. Annak a reményének adott kifejezést, hogy a főrabbit senki sem illeti sértő szavakkal. Uilmann Rezső határozati javaslatot terjesztett be és abban — biztosítva a főrabbit teljes bizalmukról — fegyelmi eljárást kért Zimmetbaum Pinkász ellen. A határozati javaslatot a népgyűlés elfogadta. Ezután a hitközség eljárássága hivatalos helyiségében rendkívüli közgyűlést tartott és a hitközség lemondott a főrabbi támadói ellen irányuló retorziókról, miután Zimmetbaumék sajnálkozásukat fejezték ki a történetek felett.

visszautasi-havi négy-dott. De az hogy még a Jó felőráig unk át hidat-k. Vendég-nába. Mult tette, hogy azat emeljen. az uj házat, mpteremmel, apaddal, ugy állik. Amint hatóság meg-názával, üres igépével, — tából és sze-

kérdeztem én ou választolt: uram. Töb-kint is van az italméresi másnak ad-

véd, ujságíró, fölháborodva. otta a zsidó . — Talán a ságok...? gattam. Ugy-nd a hárman ionista elnök, én a cionista elkéne már, restaurált Uj ra hatvanezer jkd Brassórol. kalay János

annak, hogy ban a zsidó-gadja, a zsidó



Lloyd 1556 1526

ruház

ár lerakata vetterek, snya és i árban o o o ca 16. sz.

Kintasították Ada Kaleh kádiját

Törökország követeli Romániától a rózsák szigetét. Ujra elindul Izmed delegációja Lausanneba

(Konstantinápoly, április 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angorai kormány képviselője vasárnap átnyújtotta a szövetséges főmegbízottaknak Angora választát, amelyben elfogadja Lausannet az új konferencia székhelyéül és javasolja, hogy a tanácskozások április 24-én kezdődjenek meg.

A török delegáció Izmed pasa vezetésével utazik Lausanneba.

Angliát a lausannei konferencián Horace Rouboldt konstantinápolyi főmegbízott fogja képviselni.

Bukarest, április 10. Angorából érkezett távirat már a múlt héten jelentette, hogy a törökök Ada Kaleh szigetét (a rózsák szigetét) maguknak követelik, holott a békeszerződés Romániának ítélte oda. A kormánynak tudomására jutott, hogy a török kormány már kádít is nevezett ki Ada Kalehra, aki a szigeten tartózkodik. A kormány a kádít Bukarestbe hívatta és az országból kiutasította.

A gyermek nem akar enni

Egy német orvosprofesszor érdekes előadást tartott a gyermekek étvágytalanságának a problémájáról. A professzor előadásából közöljük a következő részletet:

A szülői ház egyik legsúlyosabb problémája a gyermek étvágytalansága. Igen sokszor megessik, hogy a gyermek — anélkül hogy beteg lenne — feltűnően keveset eszik. Ilyenkor nem használ sem a szeretetteljes rábeszélés, sem a szigor. A szülők a legtöbb esetben kétségbeesnek, holott a gyermek étvágytalansága — ha csak nem valami gyomorbetegség következménye — nem súlyos jelentőségű.

Vannak esetek, amikor a gyermek egyáltalán nem akar enni és előfordul az is, hogy csak bizonyos ételeket nem eszik. Ilyenkor természetesen más és más az orvoslás útja.

Ha a gyermek a főétkezés alatt sokat nyakodik a konyhában, vagy ha sokat kényeztetik csokoládéval és egyéb édességekkel, akkor természetesen az étkezések idejében nincs már étvágya. Sokszor a szülők az okai a gyermekek étvágytalanságának, mert ahhoz szoktatják például, hogy csak akkor egyék, ha mesét mondanak neki. Erről a cseveletlenségről kis türelemmel könnyen le lehet szoktatni a gyermeket.

Más esetben a gyermek rendszeresen eszik, csak egynemely ételt nem akar enni. Ilyenkor sok szülő kényszeríti a gyereket, hogy megegye azt, amit nem szeret. Ez azonban nem mindig helyes, mert kétségtelen, hogy némely gyermek a különböző ételekkel szemben való ellenszenvvel születik a világra. Ez az ellenszenv örökölhető is és ha ilyen esetben kényszerítik a gyermeket az evésre, akkor a gyermek súlyos gyomorbajjal és különböző kiütésekkel fizeti meg az engedelmességet.

Ha a gyermek egészséges és mégsem akar eleget enni, akkor sem szabad kényszeríteni a gyermeket az evésre, hanem nyugodtan be kell várni, míg megjön az étvágya. Rá kell szoktatni a gyermeket a rendszeres időben való étkezésre és bizni kell a gyermek természetében, mert a természet mindig megtalálja a legjobb utat. Szerencsés az, hogy a gyermek természetében sok a dacosság, mert ez hűsíti meg sokszor a szülők jószándékú, de káros hatású befolyását. Semmi értelme sincs annak, hogy a szülők — pusztán tekintélyük érdekében — olyasmint kényszerítsenek rá a gyermekre akarata ellenére, amire nincs a gyermek fizikumának parancsoló szüksége.

Ha a gyermek étvágytalansága hosszabb idő után sem szűnik meg és a gyermek soványodni kezd, akkor bizonyos, hogy valamilyen betegség okozza az étvágytalanságát és ilyenkor orvosnak kell kezébe vennie a kezelést.

— Az új Getto a bé s. Karl-Theaterben. Bécsből jelentik Herzl Tivadarnak a címista-mozgalmat uttorú előharcosának ismert darabját. Az új Gettot adja elő április 14-én a bécsi Karl-Theater. A főszerepeket csupa elsőrangú színész játssza. Közülük Blanka Glossy, Ida Sinek, Eugen Jensen.

* Fáj a foga? Miért nem használ Brázay Kálogén-fogpasztatot? Mindenütt kapható.

Felrobbantották a Rajna-csatorna hidját

Loucheur újból Londonba utazik. Az antant-szocialisták összehozták követeléseiket

(London, április 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A sorozatos merényletek a Ruhr-vidéken tegnap szaporodtak. A rajna—hernei csatorna hidját Heinrichenburg mellett ismeretlen tettesek a levegőbe röpítették.

A hid, darabokra szaggatva, a csatornába zuhant,

megakasztotta a víz folyását, aminek következtében a csatorna vizeitartalma az Elser folyóba toltult és ott áradást idézett elő.

Az egymásután ismétlődő merényletek a közlekedési útvonalak ellen arra indították Degoutte tábornokot, hogy elrendelje a Ruhr-vidéken szolgálatot tevő

közlekedési alkalmazottak mozgósítását, tekintet nélkül a nemzetiségre.

Párisban és Londonban nagy erővel folynak a mentési kísérletek a német jóvátételért. A „Martin” szerint az angolok és franciák között Loucheur tárgyalásai nyomán élénk közlekedés észlelhető. Még e hét folyamán a négy érdekelt nagyhatalom között eszmecsere kezdődik és valószínűleg sikerül egy olyan formulát megállapítani,

amely fedi a francia követeléseket, de számol a német fizetési képességgel is.

A tárgyalásoknál Poincaré jelentékeny szerepet játszott a belgáknak. Theunis és Jaspar a legközelebbi napokban Párisba utaznak, hogy Loucheur londoni tárgyalásairól közvetlen értesülést szerezzenek.

Párisban tartózkodik dr. Dorten, a rajnai elszakadási mozgalom vezére is és a rajnai szabadállam létesítéséről tárgyal a politikusokkal. Párisban azonban az a vélemény, hogy

a rajnai köztársaság megvalósításával el késtek.

Az angol munkáspárt ma tárgyalja az antant-szocialisták által kidolgozott jóvátételi tervezetet. Ebben a tervezetben a következő pontok vannak: 1. Németország összes szolgáltatásait jóvátétel és megszállási költség címén harmincmilliárd arany-márkában kell megállapítani. 2. Németországnak többévi moratóriumot kell adni.

Az angol munkáspárt növekvő befolyása lehetőséggé teszi, hogy ez a tervezet a felelős politikusok között méltánylásra találjon.

A dán uralkodócsalád egy bankbukásban elvesztette vagyonát

330 millió frank deficit. Glückstad igazgatót, a király kegyeltjét, letartóztatták

(Kopenhága, április 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egész Dániát lázas izgalomban tartja egy bankbukás, amely a dán uralkodócsalád egész vagyonának elvesztését vonta maga után. A bank, amelynek csődjé ilyen rendkívül súlyos következményekkel járt, Dánia legnagyobb pénzügyintézménye, a Landmansbank.

Ennek a pénzügyintézetnek trezorjában voltak elhelyezve a dán királyi pár és majdnem az összes uralkodóhercegek értékei.

A bank alaptőkéje százmillió, tartalék tőkéje ötvenmillió dán koronára rugott. A csőd következtében ez az egész hatalmas összeg elveszett. A banknak ezenkívül százötvenmillió dán korona passzívja van. A teljes veszteség meghaladja a háromszázmillió dán koronát, ami francia valutában kilencszázharmincmillió frankot, román pénzben közel tizenötezermillió lelt tesz ki.

A bank bukását állítólag a háborús spekulációk idézték elő. Az orosz forradalom is súlyosan érintette a bank számításait. Glückstad igazgató nemrégén negyvenmillió dán koronát előlegeztetett az államkincstártól, hogy a bank zavarait pillanatnyilag rendezhesse.

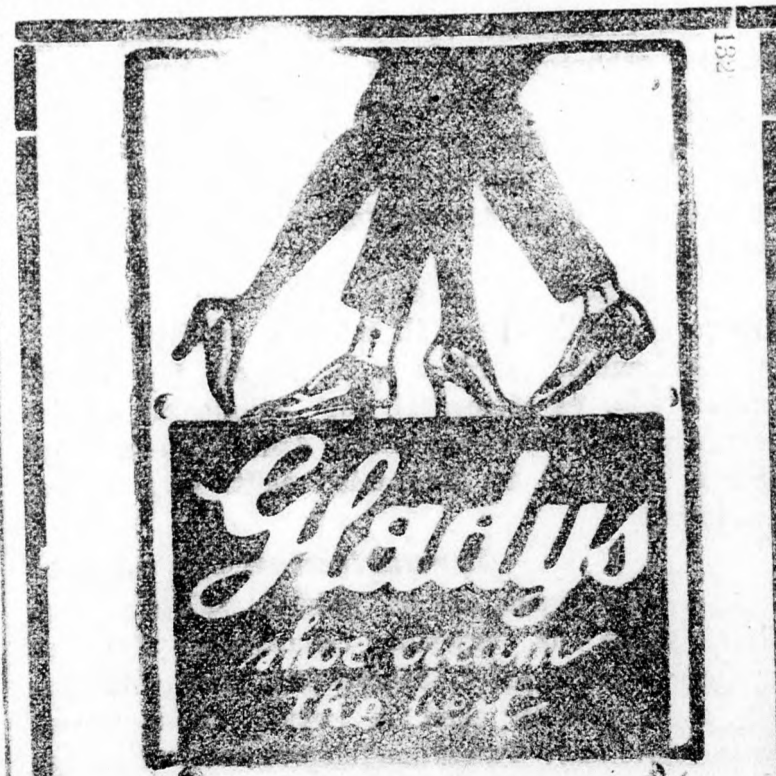
A bukás kipattanása után a rendőrség Glückstad igazgatót letartóztatta.

A Landmansbank bukása és Glückstad igazgató letartóztatása annál nagyobb feltűnést keltett, mert Glückstad befentes volt a király udvarnál és nagy szerepet játszott a dán közéletben. A legutóbbi újév estéjén Glückstad díszes vacsorát adott az uralkodócsalád tiszteletére. A vacsorán résztvett a király és a királyné, valamint a fővárosban időző hercegek. Másnap már egész Kopenhága beszélte, hogy Glückstad a vacsorán színarany tányérokon találtatott. Most vizsgálati fogságban ül.

Shalom Szalámít postán utánvét mellett pontosan szállít

Winkler Mór szalámigyára

Cluj, Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39 sz. Tel. 12-90. Árjegyzék és kiváratra ingyen



Az e ökelő világ cipők emje

Marprovis F. Ókőszepessz Cluj-Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.

Telefon inter-urban: 2-13
Sürgőnycim: Juvaere Cluj
ELSŐ ERDÉLYRÉSZI
ÉKSZERÁRUGYÁR
Cluj, Strada Xenophon (volt Szappan-utca)
Ékszerárugyár és nagykereskedés
VESZ: legmagasabb VÁLLAL: mindennemű árban mindennemű briliáns munkát, já-arany és ezüstöt vitást és alakítást
Gyárt és elad mindennemű ékszerárukat
Vésznöki műterem. Fogászati arany és forrasztó. Arany és ezüst huzalok és lemezek. Csak viszonteladók részére!

Inógépek

és kellékek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok.
Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493.

Finkler Antal

Arany- és ezüst ékszerek, kincsezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, briliáns legmagasabb napi árakon veszek.

H
Az Uj Kelet az e napilapja. Előfizetési árak: félévre 240 Az Uj Kelet cikk jelölésével felelős szerkesztő

— Mári
ből jelentik: kezett Orastib tötte. A király ebben a volt ünnepli a hus

— Össze
mokat. Bécsb
nácso elfogadta
javaslatot, bár
változtatták. A
számát tizenegy
és igazságügy
bele, a közlek
sitik a kereske
eredeti javaslat
A megszünt tá
zetik a kancellá
nemzetgyűlésnek
nak. Zimmerma
megelégedve ez
hogy a hadügy
ügyminisztérium
tett ebbeli igé
den párt állást
ozlatása ellen.
utazik, hogy a
ügyről.

Hatjegan
Hatjegan Gyula
lésen tartott
mény azt tartja
lepő volt anna
numerusz klauz
ugyanis haladó
öreg, beteg zsi
oren, Laz Heru
kalmazotta és a
az Uj Keletben
mondotta:

— Beteg
Hatjegan profé
retettel, nagy
Egyideig a kó
lyen odaadása
gyontalan, kór
szívem, amikor
fesszor antisze
diákgyűlésen.
gint meg kellett
tudtam túrtört
tanár urhoz:

— Drág
kérdést intézz
bizonyult és Ö
a naggyá lett
való a numer
kintve, nem ta
értsen azokkal
emberiességet

A profes
telen fenyegeté
kottálják előad
foglalna állást.

— Láss
től sem ijedel
félreértett bes
A gazdag zsid
ket pedig aká
szeretettel fog
gektől, milyen
Hangsúlyozom
rusz klauzusz
követelik a nu
Megkérde
a professzor
nak? A tanár
hogy legalkal
ról mondom
Hatjegan taná

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdelyi és bánssági zsidóság napilapja.

Előfizetési árak: Egy hónapra 45 lei, negyedévre 130 lei, félévre 240 lei, egész évre 450 lei.

Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Felolvasó szerkesztő: Marton Ernő dr.

— Mária királyné Bukarestben. Bukarestből jelentik: Mária királyné tegnap visszaérkezett Orastiből, ahol a husvéti ünnepeket töltötte. A királyné a háboru óta minden évben ebben a volt ojtói frontmögötti városkában ünnepli a husvétot.

— Összevonták az osztrák minisztériumokat. Bécsből jelentik: Az osztrák kormánytanács elfogadta a minisztériumok összevonásáról szóló javaslatot, bár az eredeti tervezet lényegesen megváltoztatták. A javaslat szerint a minisztériumok számát tizenegyről hétre csökkentik. A kül-, bel- és igazságügyminisztérium a kancelláriába olvadt bele, a közlekedésügyi minisztériumot pedig egyesítik a kereskedelmivel. A hadügyminisztérium, az eredeti javaslatlól eltérően, továbbra is fenmarad. A megszünt tárcák miniszterei ügyeiket tovább vezetik a kancellárián, azonban felelősséggel nem a nemzetgyűlésnek, hanem a kancelláriának tartoznak. Zimmermann, a szövetségesek megbízottja nincs megelégedve ezzel a megoldással, mert azt kívánta, hogy a hadügyminisztériumot olvassák be a belügyminisztériumba. Seipel kancellár Zimmermannnak tett ebbeli ígérését nem tudta beváltani, mert minden párt állást foglalt a hadügyminisztérium feloszlatása ellen. Különben Zimmermann holnap Genfben utazik, hogy a népszövetségnek jelentést tegyen az ügyről.

Hatieran orvosprofesszor és a zsidók. Hatieran Gyula dr. orvosprofesszor egy diákgyűlésen tartott legutóbbi beszéde miatt a közvélemény azt tartja, hogy antiszemita érzelmű. Meglepő volt annakidején a professzor állásfoglalása a numerusz klauzusz mellett; a Hatieran család ugyanis haladó szellemű volt ismeretes. Ma egy öreg, beteg zsidóember jelent meg szerkesztőségünkben, Lax Herman, az ortodox zsidó hitközség alkalmazottja és arra kért meg bennünket, írjuk meg az Uj Keletben amit elbeszél. Lax Herman ezeket mondotta:

— Beteg ember vagyok és évek óta kezel Hatieran professzor ur. Jóságos gonddal, áldó szeretettel, nagy figyelemmel kezeli gyomorbetegséget. Egyideig a kórházban is feküdtem és láttam, milyen odaadással viseltetik a professzor a többi vagyontalan, kórházba jutott beteggel. Összeszorult a szívem, amikor nemrégiben olvastam, hogy a professzor antiszemita nyilatkozatot tett valamelyik diákgyűlésen. A napokban betegségem miatt megint meg kellett látogassam a professzor urat. Nem tudtam túrtörtetni magam és így szóltam Hatieran tanár urhoz:

— Drága tanár ur, engedje meg, hogy egy kérdést intézzek Önhöz. Ön mindig humánusnak bizonyult és Önnek nem kell magyaráznom, hogy a naggyá lett Romániában mennyire nem helyenvaló a numerusz klauzusz, de a politikától eltekintve, nem tudom elhinni, hogy a tanár ur egyetérten azokkal, akik nem a haladást, a megértést és emberiséget hirdetik.

A professzor mosolyogva elővett néhány névtelen fenyegető levelet. Azt írták benne, hogy bojkottálják előadásait, ha a numerusz klauzusz ellen foglalna állást.

— Lásza — mondotta a tanár — én ezektől sem ijedek meg, de attól sem, ha engem egy félreértett beszédem miatt a zsidók bojkottálnak. A gazdag zsidók ugysem keresnek fel, a szegényeket pedig akár szídnak, akár dicsőrnék, egyképen szeretettel fogom kezelni. Nem kérdezem a betegtektől, milyen hiten vannak, milyen nemzetbeliek. Hangsúlyozom azonban, hogy nem vagyok a numerusz klauzusz barátja, ellene vagyok azoknak, akik követelik a numerusz klauzusz.

Megkérdeztem — fejezte be Lax Herman — a professzor urat, elmondhatom-e én ezt a zsidóknak? A tanár ur készséggel megengedte. Azt hiszem, hogy legalkalmasabb helyről, az Uj Kelet hasábjáról mondom ezt a zsidó testvéreimnek. Vegyék Hatieran tanár ur jóságos szavait tudomásul.

— Az igazságügyminiszter a bírák áthelyezéséről. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai ügyvédkongresszus előkészületeit már befejezték. Az április 11. és 13. között megartandó kongresszusra eddig kétszázán érkeztek meg, köztük Florescu igazságügyminiszter is. Az Uj Kelet munkatársa fölkereste a Nagyváradon tartózkodó minisztert, aki nyilatkozott a bírák áthelyezéséről. A miniszter szerint az áthelyezéseknek törvényes alapja van. Erre jogot ad a Consiliul Dirigent egykori rendelete és egy újabb hozott törvény is. Az áthelyezéseknél a minisztert nem vezetett soha más szempont, csupán az igazságszolgáltatás tökéletesítése. A miniszter kijelentette, nem ismer különbséget a Romániában élő nemzetiségek között sem a bírák áthelyezése, sem pedig a jogszolgáltatás szempontjából. Néhány bírót azért helyezett át a regátba, hogy a román nyelvet tökéletesen elsajátítsák, de ezekben az esetekben is tekintettel volt mindig az illetők családi állapotára és elsősorban a nőtlen bírákat helyezte át.

— Istentisztelet Budapesten IV. Károly lelkiüdvéért. Budapestről jelentik: Tegnap délelőtt a koronázó Mátyás-templomban ünnepi istentiszteletet tartottak IV. Károly lelkiüdvéért. A templom előtt az első honvédegyalagezred díszszázada állott sorfalat, a honvédség többi tagjai és a fővárosi helyőrség tisztikara katonai díszben báró Than vezetésével gyülekezett. Egymásután érkeztek Vitéz Nagy Pál, Soós Károly, Tóth Gábor, Kovács Aladár, Szálender és Mina tábornokok és Vasadi-Vidinger ezredes városparancsnok. A kormány tagjai közül Daruváry, Klebelsberg és Vass miniszterek voltak jelen. A legitimistákat gróf Andrásy Gyula, gróf Hunyadi József, báró Szeberényi József, herceg Fesztetics Taszilo, gróf Csekonics, gróf Károlyi József, gróf Cziráky Albert, báró Wlassics Gyula, a Pallavicini és Zichy grófok és Nádassy országos főkapitány képviselték. A parlamentből ott voltak: Huszár Károly, sokoropátkai Szabó István, Usetty és Homonai. A fővárosban időző hercegek közül jelen voltak: József főherceg, József Ferenc főherceg, Izabella és Gabriella főhercegnő. Pontban tíz órakor megérkezett autón Horthy Miklós. Vele együtt száll ki az autóból Magasházy szárnysegéd. Horthy a templomban az oltár baloldalán foglalt helyet. Ekkor a templom egyik fülkéjéből fekete katófalkon behozták a magyar koronát és a koronázási jelvényeket. A katófalkot alabárdosok és báronyoldalmányos koronaőrök vették körül. Az orgonán fölzendült Mozart rekviemje. Utána Csernoch hercegprímás nagy papi segédlettel hozzákezdett a gyászszertartás celebrálásához. A gyászszertartás déli tizenkét órakor ért véget. A koronát visszavitték a várba, abba a terembe, ahol évtizedek óta őrzik. Az istentisztelettel kapcsolatban Szakács Andor képviselő interpellálni akar a parlamentben. Interpellációjának tárgya: a királyság szüneteléseinek törvénybeiktatása az 1921. évi negyvenhétedik törvénycikk hatályossága alapján.

— Bernard Shaw az iskoláról. Bernard Shaw, a ragyogó szellemességű angol publicista és író sohasem volt barátja a mai intézményeknek. Mint humorista reabukkan a dolgokban lévő visszásággokra és mint komoly szociológus foglalkozik az így fölbukkanó problémákkal. Amit Bernard Shaw mond az mindig komoly, de ahogyan azt mondja, az még a humornál is több, az még maguknál a tényeknél is ostorozóbb szatíra. Egy beszélgetéssel kapcsolatban megemlékezik az iskolákról és egykori iskolai tanulmányairól és többek között a következőket mondja: A tandíjak összegyűjtése volt tanítóimnak egyetlen ambíciója. Azzal, hogy tanulok-e valamit, igazán nem törődött senki se. Én természetesen nem tanultam semmit. A főtantárgyak, a latin és görög, ezek közül az előbbi még valahogy megtanultam — a nagybátyámtól. A másiktól azonban már igazán semmire se vittem. Mint a fontebbiekből következik, egy második Shakespeare vagyok a klasszikus tudományokban. Franciául folyékonyan beszélek, ha nagyon szükséges, egy pár szót németül is kinyögök, — de mind, ezt mint sok mást is, nem az iskolában tanultam meg. Természetesen ebből nem következnek, hogy például az iskolában semmit se tanultam, hiszem ott tanultam meg hazudni, arra szoktattak, hogy a szerelmet és az anyaságot burkolt tréfák

kal illessem. Beáneveltek a kishitűségre, a minden dolgok fölött való gunyolódásra, a legkülönbözőbb elítélőtelekre; belém dresszírozták a legalacsonyabb ösztönöket és végül a gyávaságot, nehogy külön találjak lenni a többiekkel. Eanyi minden tanultam egy kis ir iskolában, most már képzelje el az olvasó, hogy meddig vittem volna még, ha véletlenül angol iskolának lettem volna a tanulója.

— Harc a rablókkal. Bukarestből jelentik: A Hotin megyei Varticautzi faluban a csendőrök rablóbandát fedeztek fel. A rablók tanyáját a csendőrök körülkerítették, mire heves tüzharc keletkezett. Négy óra hosszat tartó harc után a csendőrök felgyújtották a házat, erre a rablók megadták magukat. Három közülük a küzdelemben elesetek.

— Jolanda olasz hercegnő esküvője. Rómából jelentik: Tegnap folyt le fényes ünnepségek között Jolanda királyi hercegnő esküvője Calwy gróffal. A polgári házasságkötést Tittoni végezte, jegyző Mussolini volt.

— Uj választások Spanyolországban. Madridból jelentik: A kamarát királyi rendelettel feloszlatták. Az új választások néhány héten belül megtörténnek.

— Amerikai szén — Németországnak. Berlinből jelentik: Az első amerikai szénszállítmány két norvég hajóban megérkezett Hamburgba. További szállítmányok utban vannak.

— Házasság. Mendel Helén Magyarorszává és Stark Ferenc Szovátá-fürdő szivesen látják rokonaikat és ismerőseiket tolyó hó 17-én délután négy órakor Olujon az ort. templom advarán tartandó esküvőjükre.

— Goldfarb Margitát Budapestről eljegyezte Izsák Jancsi Targu-Muresről.

— Egy új milliomos tragédiája. Budapestről jelentik: Az elmúlt éjjel öngyilkos lett Nagel László huszonhárom éves fiatalember, aki rövid néhány év alatt nagy vagyona tett szert. A tragikus végű fiatalember két évvel ezelőtt még kereskedelmi alkalmazott volt. Feleségétől elválva bohéméletet élt és csakhamar jólismert alakja lett Budapest éjjeli életének. Jó összeköttetéseket szerzett és sikerült elnyernie két nagy külföldi gyár magyarországi képviselőjét. Szerencsés tőzsdéjátékkal milliókat szerzett és az utóbbi időben előkelő életet élt. A mostani besszen egész vagyonát elvesztette, kártyajátékkal akarta pótolni a tőzsdelvesztését. Szerdán már kölcsönkért pénzzel kártyázott és csütörtökön hatmilliónál többet veszített. Minthogy tartozásait nem tudta rendezni, tegnap éjjel előbb nagy adag morfiumot vett be, majd felakasztotta magát.

— Még mindig nem jegyzik a leit a zürichi tőzsdén. Ismeretes, hogy a devizatörvény életbelépése után a Zürich retorzióul elhatározta, hogy a lei jegyzését megszünteti. És már több mint egy hónapja nem is jegyzik a leit Zürichben. A lei árfolyama teljesen a frank ingadozásától függ, a frank esése vagy emelkedése irányítja kereskedelmi életünket. A kereskedők, akik külföldről importálnak, a lei ingadozása miatt nem találják meg számításukat, az exportőr, ha véletlenül a lei alacsony árfolyamánál viszi ki az árut, ráfizet az exportált árura. A zürichi tőzsdetanács határozata sok tekintetben káros az ország gazdasági életére.

— Egy cselédleány öngyilkossági kísérlete. Nagyváradai tudósítónk jelenti: Vasárnap éjjel a nagyváradai Timár-utcai garasos-hidról a Körösbe akart ugrani Veress Margit cselédleány. Ugyanakkor arra járt Magyar Zoltán törvényszéki jegyző és az utolsó pillanatban visszarántotta a korlárról.

*** A legdivatosabb és legolcsóbb ruhák csak Schwartz Adolf uri divat szabónál Forduló-u. 1. sz. alatt készülnek.**

*** Arca, keze a hidegtől többé ki nem pállik, mert ez ellen Kaiser-Borax biztosan beválik.**

*** Legújabb divat szerinti ruhák Lukács uri divatszalonjában készülnek Wesselényi-u. 20. I-ső emelet. Szolid és pontos kiszolgálás.**

*** Legjobb bor a Rózsamáli, nem ad ilyet csak Szilágyi!**

*** „Olla“-gummi föltétlenül biztos.**

*** Targu-Mureson** (Marosvásárhelyen az Uj Keletre előfizetni dr. Erdélyi „Ideal“ illatszer tárában lehet.

eket, de
ggel is.
szerepet jut-
legközelebbi
neur londoni
zzenek.
a rajnai el-
jnai szabad-
okkal. Páris-
ásával el-
ja az antant-
li tervezet-
tok vannak!
t jóvátétel és
illiárd arany-
metországnak
efolyása lehet-
elölös politiku-
an
rtóztatták
áborus speku-
orradalom is
it. Glückstadt
dán koronát
hogy a bank
rendőrség
óztatta.
s Glückstad
obb feltűnés
volt a királyi
a dán közélet
ckstadt díszes
tisztelőtére.
királyné, vala-
Mánap már
stad a vacsorán
Most vizsgálati
árgöncym:
vaere Cluj
GYÁR
ppan-utca)
ereskedés
mindennemű
munkát, ja-
alakítást
szerárukat
arany és
huzalok és
ok részére!
nagy választék-
óbban vállalok.
P. Mihai Vitea-
Széchenyi-tér)
z. Telefon 493.
lisztárgyak
rt aranyat,
on veszek.

KÖZGAZDASÁG

Az üzemek kényszerkitelepitése

A kitelepités határideje októberben jár le

(Az Uj Kelet tudósítójától.) A kereskedelmi és ipari minisztérium 1920 október 2-án elrendelte, hogy a közegészségre veszélyes üzemekről szóló 1875-ben kiadott és azóta többször módosított dekrétum hatályát Erdélyre is kiterjesszék. Ez a rendelet felsorolja mindazokat az üzemeket, melyek az egészségre káros eszközökkel állítják elő ipari cikkeiket és amelyeknek működése városokban és községekben semmiképpen sem kívánatos. Működési engedélyt ezek az ipari vállalkozások csak abban az esetben kaphatnak, ha a községtől bizonyos távolságra telepitik azokat. Uj ipari alapításoknál e tekintetben nem lehetnek bonyadalmak, minthogy a hatóságok engedélye garancia a vállalkozó számára, hogy zaklatásoknak nem lesz kitéve. Másrészt áll azonban a helyzet azokra, akikre az unifikáció óta vonatkoztatták a szabályrendeletet. Az előbbi uralom ugyanis másként intézkedett az ipari telepek helyéről és sok erdélyi és bánáti gyár a rendelet kitelepitése következtében abban a helyzetbe került, hogy régi gyárát kénytelen kihelyezni a városból. Rengeteg költséget jelent ez a legjobb esetben is teljes pusztulást a küzködő, valutáris ingadozások révén válságba jutott iparok számára.

Három év alatt — így szól a szabályzat rendelkezése — ki kell telepíteni az egészségre káros üzemeket. Ha korábbi engedély alapján működik valamelyik üzem, akkor a Közegészségügyi Tanács megfelelő szakosztályának javaslatára a kitelepités határideje meghosszabbítható.

Ez a három év ezidén október másodikán jár le és a közegészségügyi hatóságok, elsőkön a tiszti orvosi hivatalok, már meg is kezdték ilyen irányú tevékenységüket. Tordán több timárüzemet nyolc nap alatt való kitelepitésre szólított föl az ottani tiszti orvosi hivatal. E drákói intézkedést szerencsére nem hajtották végre, mert az érdekeltek főbebezésére a kolozsvári közegészségügyi főfelügyelőség nem tartotta a higiénia szempontjából mulhatatlannak szükségesnek, hogy pontosan nyolc napon belül történjen meg a kitelepités. A tordai eset azonban a veszélyben forgó ipar képviselőit arra indította, hogy érdekeik védelmére eljárjanak a kormánynál. Az ipar-dekrétum alapján ugyanis egy kis hatósági tulkapással könnyen meg lehet fojtani a legközhazsnubb és legvirágzóbb üzemeket. A gyárak és kisiparosok e célból most szervezkednek. Időszerűnek tartjuk ismertetni azokat az iparokat, amelyek a dekrétum szerint közegészségügyi és csendháborítási okokból a helységen kívül folytathatják csak működésüket.

Az üzemek egyik osztálya a város külső szélén, egy másik osztálya a város külső szélétől legalább egy kilométerre működhetik. Előbbihez tartoznak a vágóhidak, a len-, kender-, hárszátatók, a timáripár, a kenőcskázók, a pálinkafőző telepek, az élesztőt gyártó kazánok, a kisütők, a szűcsök és a bőrtel preparálók. Ide tartoznak továbbá: a mézkelemencék, a mosatlan rongytelepek, a nyersbőr, a szárított és sózott bőrteltelepek, kisebb petróleum és benzín lerakóhelyek, csont-, köröm- és fagygyuraktárak. E kategóriába sorozandók a sör- és malátagyárak, az élesztő és bordsztiláló telepek, a mubazalt és más agyaggyurak szállító telepe, a sör- és malátagyárak, a foszforsó gyufagyár, az enyv, cement, celuloze gyárak, a bélmosó és tisztító gyárak, tűzijáték telepek, világítógáz és papirgyárak. A gipsz, koks, fűrész, fagygyu, a stearin, mérgező festékek és papírlémez előállító műhelyek. Ide tartozik a növényolaj, a gabona, a krumpliacet és céklaacet gyár. A posztványoló, a pergament, szappan és vegyi cikkek előállítására szolgáló gyárak, a mechanikai fűrészek faraktárral, kereskedelmi kertészetek, tehenészetek, méntelepek, sajtgyárak, gőzüzemre berendezett malmok, bőrfestők és acetilentelepek.

A városon kívül, vagyis a városok határáról legalább egy kilométernyire kell állaniuk a téglagyáraknak, a kőgyáraknak, a robbanó- és puska-

porgyáraknak. A petróleumrafinériáknak, az alkoholgyáraknak, az aszfalt- és kenőcsgyáraknak és a vért és más állati terméket vegyi uton előállító gyáraknak, üveghutáknak, terrakotta és kályhagyáraknak.

A garázsokat nem kell kihelyezni, de a város periferiáján kell tartani. Ugyancsak ilyen elbírálás alá esnek az ócskapapírraktárak, a gabona raktárak, a nagy faraktárak, a széna- és szalmaboglyák, a bakkancsműhelyek, ha azokat a helyszínen timárosítják. Ide telepitethetők a közüzőmalmok, fűrészaraktárak, a parkett- és viaszgyárak, a cipőkrém és gyertyagyárak és a vulkanizáló műhelyek. Itt kell tartani a borraktárt abban az esetben, ha a palackokat is ott mossák. A cementcsőgyár és a benzínmotoros malom is ebbe a kategóriába tartozik.

Fokozódik az érdeklődés az adóvállomások iránt. A adóvállomások iránt a közönség köréből fokozódik az érdeklődés. Az iparkamaránál mind többen jelentkeznek az adóvállomási ívekért. Mindazonáltal valószínű, hogy a benyújtási határidőt meg fogják hosszabbítani.

A magyar vasutak új díjszabása. Budapestről jelentik: A MÁV. által tervezett tarifaemlést április 13-án léptetik életbe. E naptól fogva tehát a MÁV. vonalain, az általa kezelt vicinális vonalokon és a magánvasutakon is, 50 százalékkal drágább lesz a személyszállítás díja. A mérsékelt gyorsárak és darabárak (szarvasmarha, sertés, baromfi) szállítási díjtételét 20, a gyűjtőárakat (gyarmatárak, textilcikkek, levágásra szánt állatok) pedig 40 százalékkal drágítják. A szén- és a fatarifa tekintetében még nincs döntés. A kereskedelmi miniszter e két cikkre vonatkozóan nem fogadta el a szakelődök javaslatát és utasította őket, hogy újabb kalkulációkon nyugvó díjtételekre tegyenek előterjesztést. E díjszabás meghirdetésével egyidőben a vasut igazgatósága, figyelemmel a drága élelmiszeri viszonyokra, messzemenő kedvezéseket fog életbe léptetni a zöldségek, főzelékfélék, tej, tejtermékek és tojás szállítására.

Az iparoktatás fejlesztése. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara ipari és kereskedelmi szakosztálya április 11-én, szerdán délután 5 órakor a kamara helyiségében ülést tart. Az ülésen elsősorban az iparoktatás reformjáról fognak tanácskozni, továbbá az inasotthonok újból való életbeléptetéséről, a következő módosítását célzó kamarai javaslatról. A kereskedelmi szakosztálya a következő napon az árvizsgáló bíróság működéséről fog jelentést és javaslatot tenni.

Kolozsvári Takarékos és Hitelbank Cluj

Piața Unirii
Telefon 1-62
9-79 és 4-10

DEVIZASZTÁLYA
Lloyd 1600 5384

átutalásokat a világ bármely piacára legkulánsabban teljesít

Róka, kelme, szőrmefestés és vegytisztítás a legszebb kivitelben a

„KRISTÁLY”-nál
Cluj. — Telefon 500.

Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban.

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

Lloyd 1214
1451

SAJÁT GYARTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

KOSSUTH LAJOS-UTCA 24.

A mai valutapiac

Emelkedik a francia frank és a lei. Esnek a nyugati értékek

(Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia frank a zürichi tőzsdén jelentékenyen emelkedett, ennek következtében a párisi tőzsdén óriási esések voltak. Csak a leit jegyzetek változatlanul, 7-50 marok. A belföldi pénzpiacon a lei közvetett emelkedés folytán a nyugati értékek árfolyama a lei emelkedésének megfelelően alakult. Zürichet 39-25-vel kiálták, de alig volt kereslet, mert a frank tovább javulása várható, ami pedig a lei további emelkedését fogja eredményezni. A cseh koronának a diszparitása még most is megvan, ugyanis a párisi jegyzés alapján csak 6-28 a paritása, de a belföldi pénzpiacon 643-648 az ára. Ennek tulajdonítható a cseh koronától való tartózkodás. Az olasz lira iránt a kereslet csökkent. Valószínűleg esést várunk. A magyar korona változatlanul gyenge, javulás nem várható. Az osztrák korona stabil, állományon 327-330 körül mozog. Irányzat: lanyha.

Április 10-én 100 leiert fizettek Kolozsvárt:

2500-2600 magyar koronát,
10200-10300 német márkát,
0-45-0-47 dollárt,
32700-32900 osztrák koronát,
9-10-9-12 olasz lirát.

Valutapiac április 10-én:

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 262-259 1/2, Newyork 546 1/2-546 7/8, London 2547-2546 1/2, Páris 3700-3713 3/4, Milano 2717 1/2-2722 1/2, Prága 1630-1631, Budapest 12-50-11-75, Belgrád 545-545, Bukarest —, Varsó 130-140, Bécs 76-76-50. Bécs lebélyezett 77-77.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfolyamai: Francia frank 287-290, olasz lira 222 1/2-232 1/2, font sterling 20400-21000, dollár 4300-4545. A többi értékek változatlanok.

Páris. Nyitás: Newyork 1490, Bukarest 750, Zürich 272, Berlin 70, London 69-30, Milano 74, Prága 44-50.

Berlin. Nyitás: Zürich 3845, Newyork 21.150, London 98.300, Páris 1428-50, Milano 1050, Prága 631-75, Bécs 2964.

SPORT

A hétfői mérkőzések. A hétfői mérkőzések eredményét az Uj Kelet már közölte, amelynek eredményét az Uj Kelet már közölte, a vasutascsapat nagyon jó formában volt. Az első gólt a CFR már a harmadik percben Ujfalvi révén szerezte meg. Ettől kezdve egyre hevesebb a játék, a KKASE mindenáron egyenlítani akar, azonban ez nem sikerül. Az első félidő eredménye 1:0. A második félidőben folytatódik a KKASE küzdelme az egyenlítésért, de most sem sikerül. A 42 percben Mann faultolja Végh Kamit, akinek a büntetőrúgásából Szász megszéri a második gólt. A CFR legjobb embere Végh Kami volt, de a csapat többi játékosa is kitett magáért. Cinczár bíró jól bíraskodott.

A KAC és a KMTE tartalékokkal állott ki. Mindkét csapat lelkesen küzdött, de minien technika nélkül. A KAC csatársora — val színelég tréninghiány miatt — feltűnően gyenge volt, annyira, hogy biztos gólhelyzeteket hagyott kiaknázatlanul. Csak a második félidő 38-ik percében sikerült Hirschnek Raduch szép kornerét góllá értékesíteni. A mérkőzés legjobb embere Marozzi és Hirsch. Mindkettő állandó fejlődésről tesz tanúságot. Adorján jó bíró volt.

A bajnoki mérkőzések. Vasárnap a következő elsőosztályú bajnoki mérkőzések lesznek délután 2-4-ig Universitatea I.—KAC I., 4-6-ig KKASE I.—Victoria I. A kispályán a kolozsvári ifjúsági csapatok fognak mérközni az ifjúsági bajnoksáért.

Az Unirea turamérlege. A legjobb román csapat, az Unirea most állította össze az olasz tusa mérkőzésének az eredményét. Összesen nyolc mérkőzést játszott. Ezek közül hat győzelemmel, egy eldöntetlenül és egy veszteséggel végződött.

Temesvár—Kolozsvár válogatott mérkőzés. Április 22-én tartják Temesvár—Kolozsvár válogatott csapatainak mérkőzését, melyre a kolozsváriak nagy ambícióval készülnek. A labdarúgószakszabály a legjobb tizenegyet összeállítására

Áprili

18-án tria patok között. A jó formában lelyos lábsérülése

* A tava siletek legelőn sportárháza. C Lajos-utca.) E adóknak kedv

SZINH

Szerda: Az elef Napi bérlé Csütörtök: Az árákkal. N száma 33

Péntek: Dédé helyárak sorozatsza Szombat délután Jegyek se Szombat este f másodszo szám C.

Szombat este ne előzőr. helyeit hé Jegyek se Vasárnap délután fellépésév száma 33

Vasárnap este f harmadszo 118 szám Vasárnap este ne másodszo száma 34

Hétfőn este fé negyedsze 119 szám Hétfő este negy harmadszo száma 34

Hétfőn délután repriz I Jegyek se

A színhá Honquin és W szerdán este les előadás.

Dédé. Te Jolynak a Dédé ságos, imom ze lyosította a Fif először színelke József. Ekacs P őszerepet ját a Dédé adják.

Fenevad. őjszakai premie vakmerő és fü kerülni. Minth a premierbéli az összes jegye állanak.

Három a Két délutáni o délután 3 órak szerepében Koll a Vig özvegy le Daniló szerepét délutáni előadás

Mozihire a Vita filmgyár a Antikrisztu misztikus amer lesz a bemutatá filmtrágédia, a kerülni.

Uránia- a Sámson és I és szombaton 3 Apolló- hires amerikai Szombaton és drámát fogják

* Közpo nagy előadás

Radio hirdetés

Április hónap: sékel hónap. Minden igaz zsidó fizesse le a sékelét!

18-án triálmérkőzést rendez az A és B csapatok között. Az A csapatban Sugár, a Haggibbor formában levő kapusa fog védeni Szatmári sulánul, 7-50 maradványos lésérülése miatt.

* **A tavaszi futballbajnokságra** sportegyesületek legelőnyösebb beszerzési forrása Sugár & Co. sportáruháza. Cluj, Calea Victoriei 5. (v. Kossuth utca.) Egyesületeknek, iskoláknak, viszontládoznak kedvezményes ár.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor

Szerda: Az elefánt. (Másodszor. Rendes helyarákkal. Napi bérlet 116 szám A. Jegyek sorozatszáma 332.)

Csütörtök: Az elefánt. (Harmadszor. Rendes helyarákkal. Napi bérlet 116 szám B. Jegyek sorozatszáma 333.)

Péntek: Dédé. (Operettjúdonság először. Premier-helyarákkal. Premierbérlet 44 szám. Jegyek sorozatszáma 334.)

Szombat délután: Három a kislány. (Olcsó helyarákkal. Jegyek sorozatszáma 335.)

Szombat este fél 8 órakor: Dédé. (Operettjúdonság másodszor. Rendes helyarákkal. Napi bérlet 117 szám C. Jegyek sorozatszáma 336.)

Szombat este negyed 11 órakor: A fenevad. (Újdonság először. Premier-helyarákkal. A premierbérlet helyeit hétfő déli 12 óráig fentartja a pénztár. Jegyek sorozatszáma 337.)

Vasárnap délután 3 órakor: Vig özvegy. (Sümei Ödön fellépésével. Olcsó helyarákkal. Jegyek sorozatszáma 338.)

Vasárnap este fél 8 órakor: Dédé. (Operettjúdonság harmadszor. Rendes helyarákkal. Napi bérlet 118 szám A. Jegyek sorozatszáma 339.)

Vasárnap este negyed 11 órakor: A fenevad. (Újdonság másodszor. Rendes helyarákkal. Jegyek sorozatszáma 340.)

Hétfőn este fél 8 órakor: Dédé. (Operettjúdonság negyedszer. Rendes helyarákkal. Napi bérlet 119 szám B. Jegyek sorozatszáma 342.)

Hétfő este negyed 11 órakor: A fenevad. (Újdonság harmadszor. Rendes helyarákkal. Jegyek sorozatszáma 343.)

Hétfőn délután 5 órakor: Xa-Xa. (Grandiózus film-repriz I. rész. Igen olcsó mozi-helyarákkal. Jegyek sorozatszáma 341.)

A színházi iroda közleményei: Az Elefánt. Monequin és Weber ötletes bohózatának, az Elefántnak szerdán este lesz a második és csütörtökön a harmadik előadása.

Dédé. Teljes zenekarral és teljes apparátussal tolnak a Dédé utolsó próbát. Ez a rendkívül malatagos, finom zenéjű francia operett Párisban elhomályosította a Fifi sikerét is. A Dédé pénteken este fog először színrekerülni. Neményi Lili, Fajk Rózsi, Berki József, Ekcs Ferenc, Lebvey Izsó, Virág fogják a Dédé főszerepeit játszani. Szombaton, vasárnap és hétfőn is a Dédé adják.

Fenevad. Óriási érdeklődés várja a szombat estizsakai premiert. A spanyol Angelo Canának ügyes, vakmerő és finom bohózata, a Fenevad fog színrekerülni. Minthegy a szombati bemutató előadásra a premierbérlet elővétel joga már lejárt, most már az összes jegyek a nembérlet közösség rendelkezésére állanak.

Három a kislány és Vig özvegy — délután. Két délutáni operettelőadást hirdet a színház. Szombat délután 3 órakor a Három a kislányt adják, Méri szerepében Kolbay Illikóval s vasárnap délután 3 órakor a Vig özvegy kerül színre, a címszerepben Kolbayval, Daniló szerepében pedig Sümei Ödönnel. Mind a két délutáni előadást olcsó helyarákkal tartják meg.

Mozihírek. Egyetem-mozgóban: Csütörtökön a Vita filmgyár egy pazar és mélyhatású új alkotását, az Antikrisztust fogják bemutatni. Pénteken egy misztikus amerikai történetnek, A mesebeli hercegnek lesz a bemutatója. Szombaton és vasárnap izgalmas filmtragedia, az öt felvonásos Vörös E betű fog színrekerülni.

Uránia-mozgóban: Lázás érdeklődés kíséri a Sámson és Delila előadását. Csütörtökön, pénteken és szombaton az Uránia-mozgóban kerül színre.

Apolló-mozgóban: Csütörtökön és pénteken híres amerikai bandita-film: A rossz ember kerül színre. Szombaton és vasárnap A kegyetlen Li-Hang kínai drámát fogják bemutatni.

* Központi téli kertben minden este 9 órakor nagy előadás. Beléptidij nincs. 1425

Hirdetmény

Vingárdi szeszgyártelepemen megüresedett egy orth. *aufes-saichet* állás. Schaichet obaidig ezen állás elnyerésénél előnyben részesül. Fizetés 1000 lei, lakás, fűtés és világítás természetben. Utiköltség meghívottak megtérítettik. Lehetőleg kiscsaládu egyének küldjék be pályázatukat, okmányokkal felszerelve. Lusztig Mór Vingárd, u. p. Cunta, jud. Alba de jos. 5418

Auth. Orth. Izr. Hitközség Ditrau

Pályázat

Alulírott orth. izr. hitközség előjárósága pályázatot hirdet egy שוב בית ביק ממוהל állásra. Pályázótól kívánatik, hogy három elismert erdélyi orth. rabbittól קבלות képesítési bizonyítványa legyen. Fizetés havi 1500 lei (azaz egyezeröttszáz lei), niszán és tisri hónapokra kétszeres, mely fizetésért a főünnepeken a muszaf előimádkozást is tartozik végezni, azonkívül természetbeni lakás שכירה és egyéb szokásos jövedelmek.

Pályázók felhivatnak, hogy kérésüket eddigi működésről, kor- és családi állapot stb. megjelöléssel felszerelve legkésőbb f. év május hó 1-éig alábbi előjárósághoz nyujtsák be.

Próbára vagy bemutatkozásra csak a meghívottnak a költségek maximum 200.— leig, a megválasztottnak az átköltözködési költségek maximum 1000.— leig fognak megtéríteni.

Azon pályázó, aki 8—10 gyermeknek naponta délután 3 órai vallásoktatását vállalja, ezért külön havi 500.— lei fizetésben és előnyben részesül.

Ditrau (Ditró) Com. Ciuc, 1923 április hó. 5414

Az előjáróság.

ערמטע רומאנישע יידעשע בוך-דוקקער "קדימה" אקציען געועלשאפט קלוי

איבערניטמט צור אנפערשטונג אללע-גאטטונג העברעאישע וויא אויך יידעשע דווקקן פארטען ספרים ווערקע צייטשריפטען טאבעללען ווייזט עט פערלאבונגס קארטען האכצייטס-אינלאדונגען אין שאהנער אונד עלעגאנטער אויספירונג צו דען בילליגסטען פרייען.

איס בעדארפס פאללע פערלאנגע מאן אונזער אנפערט

Tablaüveg, demyonok

korcsmai és mindennemű üvegáruk nagyraktára

Péter és Schwarcz

Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34 1518

Legelőnyösebb beszerzési forrás

Külföldi likőr- és pezsgő-különlegességek kaphatók **LUCULLUS-nál** Oradea-Mare Bemer-tér. 1392

Grünwald és Steiner

Cluj, Piața Unirii 12.

Női divat különleges segek áru háza

Tavaszi divatjúdonságok:

BOERBERRY, COOVERCOOT köpenyre és kosztümre, CSIKOS ANYAGOK ALJAKNAK nagy választékban 1472

Raglán

esőköpeny, öltöny

Neumann M.

1502 cégnél Cluj, Fötér

UJ ÜZLET!

Lób,

Baumzweig

și Fiul

női és férfi konfekció üzlete

Calea Regele Ferdinand (v. Ferenc József-ut) 34. (Uránia-mozgóval szemben)

Megérkeztek

a legújabb külföldi tavaszi női modellhabátok, férfi felöltők és öltönyök legjobb minőségben!

Mérték utáni rendelések 48 órán belül készülnek! 1468

Palma

Kaucsuktalp és kaucsuksarok tartósabb a legjobb bärnél!



Stapiac

a lei. Esnek a nyu...

(től.) A francia frank...

an emelkedett, ennek...

óriási esések voltak...

lanul, 7-50 maradv...

közvetett emelkedés...

olyama a lei emelke...

Zürichet 39-25-tel ki...

mert a frank további...

lei további emelke...

eh koronának a díssz...

an, ugyanis a párisi...

aritása, de a belföldi...

Ennek tulajdonítható...

kodás. Az olasz lira...

lőszinüleg esést vár...

atlanul gyenge, javu...

korona stabil, állan...

Irányzat: lanyha.

zettek Kolozsvárt:

koronát,

et márkát,

ák koronát,

át.

s 10-én:

Berlin 262—259 1/2,

don 2547—2546 3/4,

17 1/2—2722 1/2, Prága

50—11 7/5, Belgrád

50—130—140, Bécs

77—77.

ont hivatalos árfo-

90, olasz lira 222 1/2,

—21000, dollár 4395

zatlanok.

1490, Bukarest 750,

h 69-30, Milano 74

h 3845, Newyork

és 1428-50, Milano

64.

RT

A hétfői mérkőzésen

Kelet már közölte, a

ban volt. Az első

ercben Ujfalvi révén

re hevesebb a játék,

teni akar, azonban

ő eredménye 1:0.

k a KKA SE köz-

sem sikerül. A 42

amit, akinek a bün-

a második gólt. A

ni volt, de a csapat

t. Cinczár bíró jól

alékokkal állott ki.

tt, de min ten tech-

ora — val szintüleg

ően gyengé volt,

eket hagyott kiak-

dő 38-ik percében

o kornert góllá ér-

embere Marozí és

lésről tesz tanúsá-

Vasárnap a követ-

zések lesznek dél-

—KAC I, 4—6-g

ályán a kolozsári

ni az ifjúsági baj-

A legjobb román

össze az olasz tna

Összesen nyolc

hat győzelemmel,

séggel végződött.

válogatott mér-ő

emesvár—Koloz

sét, melyre a

únék. A labd

összeállítására

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1.50 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 2.50 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 15 lei. Jelleges hirdésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vesztők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Román-magyar-német könyvelő és levelező délutáni foglalkozást keres. Szíves megkereséseket a kiadó „Mikesnek” továbbít. 5421

Perfekt gyors- és gépirónó állást keres. Leveleket „Szombatot betartom” jeligére a kiadóba kérek.

Két drb. kopirprés teljesen vasból, alig használt állapotban eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Egy intelligens bucuresti család 3 gyermek mellé egy német kisasszonyt keres. Ugyanott egy mindenre is kerestetik. Személyes jelentkezés Florenthal ékszerész üzletében P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39 sz. 5423

Machula hölgyfodrász
Unió-u. 24. Paróka készítés bőrválasztással. Ujdonság! Parókaköszönés!
Nelly kisasszony manikűröz. Hajat veszek. Tanuló lány felvétetik. Schunda cimbalom eladó. 5362

Cca 6-800 kg. jékarban lévő békeminőségű

LOMBETŰ

H. Hoffmeister leipzig-i öntődjéből garmondtól 6 cecéros nagyságig, normál törzsre 63.3 tipografiai pont magasságra öntve jutányos áron

ELADO

Cím a kiadóhivatalban

Utazó bőrönd és táska legjobb minőségben kapható Farmati bőröndösnél Cluj, strada Memorandului (Unió-u.) 16

חפץ חפץ
Csokoládé előnyös árban csak
FAVORIT
csokoládégyárban kapható
Cluj, Calea Victoriei 99
Telefon 2-71 1371

Kenderzsineget, 1381
zsinórokat és hevedereket raktárról szállít
Bleier és Weisz
cég vezérképviselője:
Emanuil Salomon & Comp.
Cluj, Piata Mihai Viteazul 40 szám.

Exportját és importját
Románia, Magyarország, Ausztria és Németország között határidővel és legolcsóbb díjtételek mellett csak
Deutsch Testvérek
nemzetközi szállítási vállalata tudja lebonyolítani.
Központ: Cluj, Piata Unirei 26.
HÁZAK Wien I. Rottenbaumstrasse 27 Budapest, VII., Rákóczi-ut. 6. VII. Dohány-utca 3. Oradea Mare, Rákóczi-ut. 24. Brasov, Kapu-utca 61. Arad, Simonyi-utca 13. Orsova, Dunapart. Szólnok Madách-utca 1. Expoziturák: Bruck, Hegyeshalom, Moson, Biharkezes, Békésbaba, Curtici, Kőtegyán, Biharpuspöki.
Fuvarlevél felülvizsgáló iroda
Speciális dunai forgalom!

KORONA
legízletesebb világos sör az elismert legjobb minőség

Gyári Torda. Telefonszám: 5.

TORDAISÖRGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Elismert legjobb minőségű duplamalátá tápsör a

GLORIA

Főraktár: Cluj, Cal. Dorobantilor 11. Telefon 394.

Butorkereskedők és butorvásárlók figyelmébe!
Mielőtt szükségletüket beszereznék tekintsek meg raktárunkat, ahol nagy választékban különösen háló-, ebédlő- és uriszobák kaphatók kedvező fizetési feltételek mellett is. Elvállalunk: szállodák, éttermek, kávéházak, üzletek, bankok stb. modern berendezését.

Victoria Faipari Műbutorgyár Rt.
Tárgu-Mureş—Marosvásárhely
Gyártelep: Str. Bererie (Sórláz-utca) 17. Üzlethelyiség: Slt. Georg (Szentgyörgy-u.) 5.

Makói dughagyma és uradalmak
foghagyma által nemesített garantált csiraképes magvak kaphatók kisebb és nagyobb tételben Schwarcnál Nagyvárad, Szacsvey-u. 11.

Izlések, szép és olcsó
nyomtatványokat készít
KADIMA-NYOMDA
Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop No. 10
Szombaton zárva!

Telefon 81. **Ládagyár** Telefon 81.
Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétcsomagolt részletek megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1361
Sajovics és Lebovits fakeresztés és ládagyár Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántói-ut) 1 szám

Cégláblákat legolcsóbban készít **JARAB**
Strada Regala 12a. (volt Majális-utca). 1316

Bruder Auto-garage Lugoj Ajánl eladásra teljesen üzemképes ujonnan lakkozott, bőrtöltött, teljesen felszerelt következő autók:
Austro-Daimler 6 üléses, 1921 típus, 35 HP. Bosch önindító, — **Case** 4 üléses 1917 típus 35 HP. önindító, villanyvilágítás, — **Hansa Lloyd** 24 HP. 6 üléses, — **Benz** 45 HP. levehető csukott karosszéria, — **N. A. G.** 2 1/2 tonnás teherautó. — **Ford**, Normaltípus. — **Továbbá eladó:** Kukoricamorzsoló állítható francia kövekkel. Fali üzemszivattyú motorhajtásra. — **Alkalmazást nyer** önálló munkás: **Fényező és nyerges**, ki az automunkákhoz teljesen ért és **egy sofför**, ki szereléshez is ért. 5405

BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.
Bucureşti, Strada Paris 1, Constanţa direkt New-York

Állandó téli hajójáratok a legnagyobb tengerentúli luxusgőzösökkel, melyek Constanţa kikötőből indulnak

„King Alexander”
„Megali Hellas”
„Constantinople”
„Themistokles”

Átutazás és vesztegzár nélkül
Az utazás tartama 16 nap

Értesítés:
Erdéklőknek, akik Amerikába utazni óhajtának tudatjuk, hogy 1923 január 22-en kezdődik meg az utelvelek iktatását az egyedüli amerikai vízum elnyerésére. E célból szükségletlen minden érdekeltnak Bukarestbe való utazással információk beszerzése vegett időt veszíteni, hanem forduljanak teljes bizalommal iradánkhöz, beküldve a vízumhoz szükséges következő okmányokat: Utelvei, születési erkölcsi bizonyítvány, házasságlevél, az amerikai konzulok meghívását és 4 aláírt fényképet. Ezek alapján megszerzzük a szükséges iktatószámot a vízum megadásának napjával a sorrend esetleg elvesztesének elkerülésére.

King Alexander luxusgőzös Constanţa kikötőbe érkezik június 2-án és az új quota terhére indulo első szállít-mánnyal közvetlenül New-Yorkba június hó 4-én indul. Pontos, lelkiismeretes és érdeklőküli felvilágosokkal és prospektussal készséggel szolgálunk.

M. EMBIRICOS & CO., Bucureşti, Strada Paris No. 1.